

Livet før døden

Siden 1992 er der åbnet 18 hospicer i Danmark. I de mellemliggende år er opfattelsen af udanske dødshospitaler udskiftet med anerkendelse.

Besøgte et Sjællandsk hospice og spurgte, om der var en psykolog ansat? Nej, men de havde en harpeterapeut! Ja – dødens engle flyver frit. Er psykologer på vej ud af hospiceområdet? Vores faggruppe omtales i hvert fald stort set ikke i den antologi, der her anmeldes.

I ”Livet før døden – 20 år med hospice i Danmark” fremlægges dansk hospicebevægelse som en imponerende succeshistorie. I andre lande begyndte man tidligt i 1970’erne at oprette hospicer, hvor uhelbredeligt syge modtog omsorg og palliativ behandling, der tit bevirkede, at dødsforløbet blev en positiv oplevelse frem for en uværdig hensygnen på et hospital. Danmark var utrolig langsom i forhold til den internationale bevægelse. Det første hospice blev etableret i 1992. Men siden er det gået stærkt, og vi har nu 18 hospicer i hele landet, med flere på vej. 3 % af befolkningen dør i hospiceregi.

Antologien beskriver flot historien gennem 20 afsnit, hvor vi når rundt i det brede felt. Sankt Lukas Stiftelsen oprettede det første hospice (1992) og mødte intensiv modstand i systemet på grund af forældede ideologier om, ”at dødshospitaler ikke er til dansk mentalitet”, at det var sundhedspolitisk privatisering og skete med et kristent udgangspunkt. Der gik otte år, før stedet blev offentligt finansieret og egenbetaling kunne afskaffes.

Sct. Maria Hospice Center i Vejle (1995) var det næste med amtslig finansiering, og nu fulgte oprettelse af hospicer slag i slag. Det blev en folkesag, som politikerne fik respekt for. Mange udspringer fra lokale hospiceforberedende grupper, og det lokale udgangspunkt fastholdes via et stort antal hospicefrivillige og almindelige borgere i hospicestyrelserne. Alle er selvejende institutioner med gennemsnitligt 12 senge. Årsværket ligger på lidt over 200 dødsforløb. Hospicer er underlagt det frie sygehusvalg, og ophold er gratis. Cheferne er sygeplejersker, og bemanningen tværfaglig: sygeplejersker, læger, præster, socialrådgivere, fysioterapeuter, psykologer mv. – ca. 700 i alt.

Hospiceloven, der forpligtede amterne (regionerne) til at indgå driftsoverenskomst med hospicer om et bestemt antal sengepladser, blev vedtaget i 2005 efter mange års politisk kamp.

Flot fagligt niveau

Bogen viser, at mange af hospicer er arkitektoniske perler – modeller for fremtidens institutionsbyggeri – med enkeltværelser, rum til besøgende, sansehaver, meditations-/fordybelsesrum, enestående kunstnerisk udsmykning osv. samt at det ”kliniske” er reduceret til et minimum.

I bogen udfoldes hospicefilosofien via spændende faglige artikler skrevet af præster, læger, sygeplejersker, hospicearkitekter mv. Det frivillige arbejde omtales grundigt. Man regner med, at den frivillige indsats bemandsmæssigt dækker to stillinger på et normalt hospice.

Spændende er også afsnittet om ”Kunstnere på hospice”, som omfatter 100 kunstnere, der optræder gratis med foredrag, sang og musik. I andre artikler udvides det palliative felt ved, at de palliative teams, som støtter op ved hjemme-/hospitals- og institutionsdødsforløb behandles, og det kæmpe behov for palliativ efteruddannelse udfoldes også. Indimellem er der dog lidt ”pamperagtige” artikler, som bryder et ellers flot fagligt niveau.

Sidst skal nævnes artikler om forskning inden for området, og hvilken rolle det Palliative Videncenter (på finansloven 2012) spiller i at afdække området og opsamle erfaringer om de forskellige indsatser.

De palliative psykologer brillerer ved fraværet i fremstillingen af hospiceudviklingen – selv om Danmark internationalt er enestående ved, at psykologer har dødsområdet som et veletableret sundhedspsykologisk arbejdsfelt med ca. 40 stillinger. ■

Niels Peter Agger

BOGDATA

Svend Løbner (red.): ”Livet før døden – 20 år med hospice i Danmark”. Unitas Forlag, 2012. 188 sider. 199 kr.